

LA SETMANA MÉS DIFÍCIL

Com els mitjans públics catalans
van aconseguir esquivar l'aplicació de l'article 155

TEXT ÀLEX GUTIÉRREZ

Des de fa molts anys, TV3 es troba enmig del focus polític i és objecte de crítiques i d'atacs continuats. Foto: Arxiu

Va estar TV3 realment a punt de ser intervinguda per l'aplicació de l'article 155? O eren amenaces sense fonament? Al llibre *Objectiu TV3. El relat definitiu d'una televisió sempre en el punt de mira* (Ara Llibres, 2021), el periodista Àlex Gutiérrez relata, amb tot tipus de detall, la història de la televisió pública catalana i, entre altres coses, explica com, entre el 20 i el 27 d'octubre, es va viure una setmana extremadament convulsa en la qual semblava que Sant Joan Despí entraria dins les mesures de la suspensió de l'autonomia. En aquestes pàgines, reproduïm extractes del capítol que relata com van poder esquivar el temut article 155.

Durant set dies, el falcó del 155 va sobrevolar Sant Joan Despí. El PP havia aplanat el camí per a la intervenció dels mitjans públics catalans durant mesos, però per fer-la efectiva li faltava una última empena legitimadora: que el PSOE s'avingués a incloure-la dins del paquet de mesures de la suspensió de l'autonomia.

Era el 20 d'octubre del 2017, divendres. Carmen Calvo, aleshores secretària d'Igualtat dels socialistes, prem el botó del pànic i dispara el tret de sortida de la setmana més decisiva per a TV3 des de la seva creació, trenta-quatre anys enrere. En una entrevista amb Susanna Griso al programa *Espejo Público*, la futura vice-

ja havia començat a fer girar els engranatges. Alguns mitjans com *PR Noticias*, per exemple, s'apressaven a il·luminar quins camins tècnics i legals permetien (presumptament) executar la presa de control de TV3. D'altres no perdien el temps amb consideracions administratives ni subtils. L'editorial de *Libertad Digital* portava com a títol: "No s'ha d'intervenir TV3, s'ha de tancar".

Tampoc no es moccava amb mitja màniga *Periodista Digital*, que, amb estil tavernari i escassa capacitat endevinatòria, titulava:

"Article 155: al director i a la presidenta de TV3 el cul els fa pudor de pólvora", suggerint una imminent evacuació que no es va produir. Però, a banda dels mitjans digitals més ultramuntans, també els diaris

lació que donava per fet la inexistència d'aquesta diversitat de veus, malgrat que totes les dades i els estudis disponibles concedien unànimement al canal català més pluralitat que qualsevol altra cadena.

La preocupació aquells dies era màxima. Brauli Duarte —un directiu amb prou flegma britànica per informar de l'explosió d'un volcà proper amb la mateixa calma que faria notar la lleugera inclinació d'un quadre penjat a la paret— confessava el seu neguit als col·laboradors més propers: "Ara va de debò. Ens poden tancar". El sobiranisme estava en estat de xoc. Les tres forces del 155 havien expressat, doncs, la seva disposició a assumir el control d'un

mitjà públic per imperatiu legal. El cost polític d'aquesta mesura era ínfim, després que els diaris de Madrid reclamesin reiteradament

l'escarment de TV3 i els dos diaris catalans de més tirada, *La Vanguardia* i *El Periódico*, s'hi posessin de perfil: la unitat d'Espanya passava per davant de la defensa habitual

RAJOY S'EMBOLICA EN L'ESPESSA RETÒRICA ADMINISTRATIVA, PERÒ EL MISSATGE ÉS DIÀFAN: ASSUMIRAN EL CONTROL DE TV3. ARA VA DE VERES

presidenta comentava quin abast havia de tenir l'aplicació de l'article 155 de la Constitució i deixa caure una bomba quan diu que "la Generalitat, els mitjans de comunicació i les forces de seguretat han de ser neutrals". Repreguntada sobre si quan parlava d'aquests mitjans es referia a TV3, va respondre afirmativament.

La qüestió, dins del PSOE, va ser controvertida ja des del començament. Aquella mateixa tarda, el Govern balear expressava —en boca de la portaveu Pilar Costa— la seva preocupació per la possibilitat d'intervenció apuntada per Calvo. Però la maquinària creadora d'opinió pública

DESPRÉS DE L'ATORDIMENT INICIAL, DES DE TV3 COMENCEN A REACCIONAR. I PREPAREN UNA DEFENSA A CONTRA RELLOTGE

hegemònics s'afanyaven a facilitar la feina dels interventors. *El País*, per exemple, titulava: "L'acord permet intervenir TV3 per garantir-ne la pluralitat", una formu-

UN TREBALL EXHAUSTIU

Periodista especialitzat en mitjans, Àlex Gutiérrez és cap de la secció de Mèdia del diari ARA, en què és autor de la columna diària *Pareu Màquines*. El llibre *Objectiu TV3. El relat definitiu d'una televisió sempre en el punt de mira* (Ara Llibres, 2021) és fruit d'anys de feina i de nombroses entrevistes exclusives. Al llarg de quasi cinc-centes pàgines, Gutiérrez ofereix nombrosos testimonis i documentació inèdita que permeten dissecar TV3, Catalunya Ràdio i la Corporació des dels seu inici fins a l'actualitat, passant per moments més convulsos del Procés.

—sovint corporativista, però defensa al capdavant— del dret a la informació que se sol veure en aquests casos.

El principal problema per transitar del desig a la realitat consistia a fixar què volia dir, a la pràctica, intervenir TV3. Com calia operar? Per començar, la televisió no té cap vincle formal amb el Govern, més enllà de l'aportació pública que rep. És un servei que emana del Parlament, amb membres del consell escollits pel

quina resposta podria generar una mesura tan extrema. Hi hauria una vaga total indefinida? TV3 es fondria a negre? Potser era això, a fi de comptes, el que es buscava. Només cal aturar-se un segon a pensar per adonar-se de qui seria el màxim beneficiari si TV3 desapareixia de les pantalles.

Passaven les hores i les rosques mediàtiques giraven diabòlicament i augmentaven la pressió. El 22 d'octubre, *El Mundo* titulava: “Els funcionaris hostils podran ser sancionats sense sou”. L'article explicava que “fonts del PP apuntaven a la direcció de TV3, el segon esglau de la Generalitat o els

càrrecs executius de les empreses públiques” com a objectiu d'aquesta mesura coercitiva. Mentrestant, el bloc del 155 seguia apuntalant el relat de la manca de pluralitat.

UN TOUR PER ESPANYA

Amb l'aval del PSOE aparentment a la butxaca, Mariano Rajoy havia començat a vendre la pell de l'os. El president espanyol va intervenir aquell dissabte, després d'un Consell de Ministres, i va explicar que el Govern central assumiria la gestió de TV3 per assegurar que s'emetria “informació veraç, objectiva i equilibrada, res-

pectuosa amb el pluralisme polític, social i cultural i també amb l'equilibri territorial, així com amb el coneixement i el respecte dels valors i principis continguts a la Constitució i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya”, una formulació que apareix a la Llei de l'audiovisual de Catalunya del 2005. De nou, Rajoy no esmenta cap indicador objectivable que demostris la presumpta manca de pluralisme del canal. De fet, en la seva intervenció, fins i tot evita explicitar el nom de TV3 o de la Corporació: es limita a parlar d'un impersonal “servei públic autònom de comunicació audiovisual”.

Han passat tot just vint-i-quatre hores des de la intervenció de Calvo a la televisió. El president del Govern espanyol s'embolica en l'espessa retòrica administrativa, per contra el missatge és diàfan: assumiran el control de TV3. Ara va de veres. Tanmateix, després de l'atordiment inicial, TV3 comença a reaccionar. I prepara una defensa, a contra rellotge.

Ja aquell diumenge, s'organitza una visita de mitjans internacionals a Sant Joan Despí. Venen una quinzena de professionals que es troben amb una redacció homologable a qualsevol altra i on poden observar rutines de treball, també normals. “La majoria de mitjans van empatitzar de seguida”, explica Elisabet Ventura, cap de Comunicació de la

LA VISITA DE MITJANS INTERNACIONALS A SANT JOAN DESPÍ PERMET QUE LA MAJORIA EMPATITZIN DE SEGUIDA AMB LA CADENA

Parlament i que ret comptes al Parlament. És cert que l'article 155 permetia interpretacions extremament lliures sobre l'abast d'aplicació, així que un detall com distingir entre Govern i Parlament no s'interposaria en l'anhel de postrar TV3 als peus de PP, PSOE i Ciutadans. Ara bé, intervenir TV3 què volia dir, exactament? Comportava rellevar-ne el director? No menar-ne un d'extern? Canviar la graella? Quina autoritat efectiva tindria el paracaigudista nouvingut, tenint en compte que els 2.300 treballadors de ben segur que li girarien l'esquena? Els interventors dictarien titulars i vetarien convidats? I, és clar, sorgien interrogants també sobre

Imatge de la roda de premsa unitària on diferents professionals del periodisme van llegir un manifest en vuit llengües. Foto: CCMA

CCMA. “Van veure de seguida que això no era la Teleprocés que esperaven. I la independència que es defensava a TV3 era la dels periodistes, no la del país. La

—una mesura inèdita als països del nostre entorn—, hi va haver algunes excepcions. El periodista d’Antena 3 Vicente Vallés va qualificar de “lletja” la presa de control

LA RODA DE PREMSA UNITÀRIA, AMB EL MANIFEST EN VUIT LLENGÜES, VA SER UN ÈXIT. MITJANS COM REUTERS, BBC O AL-JAZEERA SE’N VAN FER RESSÒ

intoxicació al voltant de TV3 era important però basada en adjectius. Nosaltres ho baixàvem a la dada: les enquestes de qualitat, els informes objectius de pluralitat...”.

Tot i el silenci còmplice amb que la majoria de l’opinió pública espanyola observava els preparatius per intervenir TV3

forçosa, quan el van convidar a *El Hormiguero* de Pablo Motos. Josep Cuní explicava que creure “que una televisió amb un 11% d’audiència sigui la causant de la revolta” li semblava “un profund error de càlcul”. Ana Pastor, en una piulada, dubtava que la intervenció “garantis la neutralitat” de la televisió. I Jordi Évole, que tot just una setmana enrere havia llegit un manifest al costat de Mònica Terribas a favor de la llibertat d’expressió periodística, també es mostrava escèptic: “No sé si s’hauria

d’intervenir TV3 o TVE». Una cosa, tanmateix, agermana aquestes mostres de rebuig: es criticava la intervenció, si bé s’evitava defensar explícitament TV3.

EL CRIT D’ALERTA

El dimarts 24 d’octubre, la Corporació convoca una reunió d’urgència que aplega el màxim de representacions de l’ens: la presidència, el Consell de Govern, les direccions, els representants dels treballadors i els consells professionals, tant de la televisió com de la ràdio. La sala de juntes de l’edifici que la Corporació tenia a la Via Augusta —i del qual ja s’ha després— és plena a vessar.

La idea de celebrar una roda de premsa unitària pot semblar natural avui dia, però

La televisió pública és un dels grans objectius de determinats sectors polítics, sobretot els més espanyolistes. Foto: Twitter

aleshores era una jugada de risc que podia ser contraproductiu. La *dircom* Elisabet Ventura va suggerir la idea a la presidència de l'ens, que va considerar que era bona només si era ella —de perfil menys controvertit que el de Duart davant de la plan-tilla— qui la posava en joc. Hi havia massa recels encara perquè els treballadors s'hi sumessin si la proposta venia directament de qui havia intentat abaixar-los el sou.

A l'hora de convocar els mitjans per a l'endemà, s'hi va posar tothom. Es van moure fils i contactes amb la màxima diligència. Un dels que hi va ajudar, des de l'ombra, va ser Ramon Rovira. L'excorresponsal a Washington, que havia estat a punt de dirigir TV3 després de la victòria d'Artur Mas, encara no havia fitxat per dirigir la unitat audiovisual del Grupo Godó i treballava al Banc Sabadell, com a màxim responsable de Comunicació de l'entitat. Tenia contactes internacionals i,

segons explica una font de la CCMA, els va aportar. La roda de premsa es va celebrar al plató del *FAQS*, perquè era el més versàtil. Paulí Sobirà s'encarregaria de la realització i algunes de les estrelles de la

aquests drets. El control governamental segresta la llibertat de premsa. Aquesta ingerència és inacceptable en el marc de l'Europa democràtica i dinamita principis fonamentals de la Unió Europea”.

EN PRIVAT, CORRESPONSALS INTERNACIONALS VAN FER ARRIBAR ALS RESPONSABLES DE L'ENS LA SEVA DISPOSICIÓ A AJUDAR

Corporació presentarien el manifest en vuit llengües. Així, Mònica Terribas, Pilar Fernández, Ramon Pellicer, Dani Gómez, Dani Penín, Raquel Sans, Montserrat Besses i Maria Alba Gilabert van llegir-lo en català, aranès, castellà, basc, gallec, anglès, francès i alemany, respectivament. En el text, s'hi deia: “El sol fet que un govern pretengui interferir i controlar el funcionament d'aquests mitjans és una prova de la seva voluntat de vulnerar

Els directors van respondre les qüestions dels assistents. “M'han preguntat si fariem barricades”, explicaria Sanchis, “i

els he respost que l'única barricada que hi haurà és la feina dels professionals”. Saül Gordillo, director de Catalunya Ràdio, va fer tota la seva intervenció aferrat al Llibre d'estil: “En les sessions de control del Parlament ens diuen si hem fet alguna cosa fora d'aquest llibre”, va dir, brandant el volum. “Els professionals continuaran treballant com s'ha fet des de 1983. La primera victòria del 155 seria alterar la manera de treballar”.